

Fremsat den 7. oktober 2020 af social- og indenrigsministeren (Astrid Krag)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om social service

(Forberedelse af overgangen til voksenlivet for unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse)

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1287 af 28. august 2020, foretages følgende ændring:

1. Efter § 19 indsættes i *kapitel 6*:

»Forberedelse af overgangen til voksenlivet for unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse

§ 19 a. Kommunalbestyrelsen skal, når en ung med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, som modtager hjælp efter denne lov, fylder 16 år, påbegynde forberedelsen af overgangen til voksenlivet. Det samme gælder for unge, hvis forældremyndighedsindehavere modtager hjælp efter denne lov alene med afsæt i den unges betydelige og varigt nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse. Forberedelsen skal være tværgående og helhedsorienteret og skal foregå i dialog med den unge og dennes forældre. Forberedelsen skal ikke være mere omfattende, end formålet i det enkelte tilfælde tilsiger.

Stk. 2. I forberedelsen, jf. stk. 1, skal indgå overvejelser om følgende forhold:

- 1) Den unges behov for hjælp og støtte som følge af funktionsnedsættelsen.
- 2) Uddannelse.
- 3) Beskæftigelse og forsørgelsesgrundlag.
- 4) Boligforhold.
- 5) Sociale forhold.
- 6) Øvrige relevante forhold.

Stk. 3. Forberedelsen af overgangen, jf. stk. 1 og 2, skal være afsluttet, således at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om den fremtidige hjælp og støtte, og således at denne kan iværksættes umiddelbart efter, at den unge er fyldt 18 år.«

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2021.

Stk. 2. Loven finder ikke anvendelse for personer, der på tidspunktet for lovens ikrafttræden er fyldt 16 år. For sådanne personer finder de hidtil gældende regler anvendelse.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning og baggrund

Lovforslaget vedrører rammerne for forberedelsen af overgangen til voksenlivet for unge mellem 16 og 18 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, som modtager ydelser efter lov om social service, samt unge, hvis forældre modtager hjælp efter lov om social service alene med afsæt i den unges betydelige og varigt nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse (herefter benævnt unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse).

Lovforslaget udmønter initiativet ”Bedre rammer for overgangen til voksenlivet for unge med handicap”, som indgår i den politiske aftale om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2020-2023. Aftalen er indgået af regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Alternativet og Liberal Alliance den 20. november 2019.

Overgangen til voksenlivet er forbundet med særlige udfordringer for unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, da det ofte vil have stor praktisk betydning for deres hverdag, at de fylder 18 år og dermed formelt bliver voksne. Partierne bag aftalen er derfor enige om, at det er særligt vigtigt at understøtte overgangen til voksenlivet for denne gruppe af unge, fordi rammerne for den hjælp og støtte, den unge kan få, både efter lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1287 af 28. august 2020 (herefter serviceloven) og andre regelsæt, ændrer sig væsentligt, når den unge fylder 18 år.

Serviceloven indeholder en række bestemmelser om hjælpe- og støtteforanstaltninger, som er inddelt i afsnit målrettet nærmere afgrænsede målgrupper. Servicelovens afsnit IV omhandler hjælp og støtte til børn og unge med særlige behov samt deres familier. En del af bestemmelserne i dette afsnit regulerer hjælp og støtte med et rent handicapkompenserende sigte, som alene er målrettet børn og unge under 18 år med nedsat funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelser. Børn og unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse er også en del af målgruppen for andre af servicelovens bestemmelser, eksempelvis de overordnede regler om formål mv. samt reglerne i servicelovens § 11 om forebyggende foranstaltninger og reglerne om mere indgribende, sociale foranstaltninger i servicelovens kapitel 11. Herudover vil unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse også ofte kunne få støtte efter andre regelsæt, eksempelvis på uddannelsesområdet, både før og efter de fylder 18 år.

På en række områder vil den unges muligheder for hjælp og støtte ændre sig, når den unge fylder 18 år, da hjælpen efter dette tidspunkt som altovervejende hovedregel ydes efter andre bestemmelser i serviceloven, hvor målgruppen er voksne med nedsat funktionsevne. De indsatser, og den hjælp og støtte, der er rettet mod voksne i servicelovens afsnit V, har i et vist omfang et andet indhold, idet indsatserne primært er rettet mod at afhjælpe følgerne af funktionsnedsættelsen i den enkeltes dagligdag, hvorimod indsatserne og hjælpen og støtten rettet mod børn og unge også i et vist omfang har forældrene for øje. Endvidere kan grundlaget for bevilling af hjælp efter bestemmelser i servicelovens afsnit VI, som ikke er aldersafhængige, eksempelvis tildeling af hjælpemidler efter servicelovens § 112, også ændre sig i forbindelse med overgangen til voksenlivet. Overgangen til voksenlivet vil ligeledes kunne betyde væsentlige ændringer i mulighederne for at få hjælp og støtte efter anden lovgivning.

Når den unge fylder 18 år, skal den unge som udgangspunkt til at træffe beslutninger på egne vegne samtidig med, at overgangen til voksenlivet medfører, at der skal tages stilling til en række nye eller ændrede problemstillinger, blandt andet vedrørende uddannelse, beskæftigelse og forsørgelsesgrundlag, boligforhold og sociale forhold.

Formålet med lovforslaget er at skabe sikkerhed for, at kommunalbestyrelsen igangsætter planlægningen af overgangen til voksenlivet for unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, når den unge fylder 16 år, således at både kommunen, den unge og forældrene er godt forberedte på overgangen, og således at den unge ikke står med et udækket hjælpebehov, når den pågældende fylder 18 år. Forslaget har endvidere til formål at understøtte kommunalbestyrelsen i at løfte det eksisterende, kommunale ansvar for at sikre, at forberedelsen bliver tværgående og helhedsorienteret, og at den foregår i dialog med den unge og dennes forældre. Det er således en del af formålet med lovforslaget at sikre, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med forberedelsen blandt andet overvejer den unges uddannelses-, beskæftigelses- og boligforhold samt behovet for hjælp og støtte som følge af nedsat funktionsevne efter serviceloven og/eller anden lovgivning.

2. Forberedelse af overgangen til voksenlivet for unge med nedsat funktionsevne eller lidelse

2.1. Gældende ret

De gældende regler om kommunalbestyrelsens forpligtelser til at yde hjælp og støtte til unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse findes blandt andet i serviceloven og i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, jf. lovbekendtgørelse nr. 826 af 16. august 2019 med senere ændringer (herefter retssikkerhedsloven). I serviceloven er de forskellige støtteforanstaltninger reguleret, og rammerne for kommunalbestyrel-

sens afgørelseskompetence er fastsat. I retssikkerhedsloven fastlægges den overordnede ramme for sagsbehandlingen af sager efter sociallovgivningen og øvrige sociale indsatser. Retssikkerhedsloven og serviceloven indeholder endvidere bestemmelser vedrørende kommunernes ansvar for at sikre sammenhæng mellem de indsatser, som iværksættes efter serviceloven og efter andre regelsæt.

Det fremgår af servicelovens § 1, stk. 3, at kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge hjælpen efter serviceloven på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte.

Retssikkerhedslovens § 3 fastslår desuden, at kommunalbestyrelsen skal behandle spørgsmål om hjælp så hurtigt som muligt med henblik på at afgøre, om der er ret til hjælp og i så fald hvilken, mens retssikkerhedslovens § 4 indeholder en pligt for kommunalbestyrelsen til at sikre, at borgeren har mulighed for at medvirke ved behandlingen af sin sag. Endvidere følger det af retssikkerhedslovens § 5, at kommunalbestyrelsen skal behandle ansøgninger og spørgsmål om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, herunder også rådgivning og vejledning. Det følger ligeledes af bestemmelsen, at kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på, om der kan søges om hjælp hos en anden myndighed eller efter anden lovgivning. Det følger heraf, at hjælpen skal tilrettelægges ud fra en samlet vurdering af borgerens situation. Kommunalbestyrelsen skal behandle ansøgninger om hjælp bredt og ikke kun i forhold til den konkrete form for hjælp, som borgeren har søgt om.

Af retssikkerhedslovens § 6 fremgår det, at hvis en borger har brug for hjælp i længere tid, skal kommunalbestyrelsen tidligt i forløbet tilstræbe at tilrettelægge hjælpen ud fra en samlet vurdering af pågældendes situation og behov på længere sigt. Det følger heraf, at kommunalbestyrelsen skal være opmærksom på betydningen af, at hjælpen tidligt i forløbet målrettes efter borgerens behov, både her og nu og på længere sigt, fordi den tidlige og målrettede hjælp ofte vil afværge yderligere problemer for borgeren. Det følger ligeledes, at kommunalbestyrelsen allerede tidligt i forløbet skal foretage en kvalificeret vurdering af omfanget af støttebehovet samt af, hvilke indsatser der bør iværksættes på såvel kort som lang sigt. Bestemmelsen omfatter alle former for længerevarende hjælp.

Det fremgår af servicelovens § 19, stk. 1, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at de opgaver og tilbud, der omfatter børn, unge og deres familier, udføres i samarbejde med forældrene og på en sådan måde, at det fremmer børns og unges udvikling, trivsel og selvstændighed. Kommunalbestyrelsen skal sikre, at den indsats over for børn og unge og deres familier, der iværksættes efter serviceloven, indgår som en del af den samlede indsats over for børn og unge. Det fremgår endvidere af servicelovens § 19, stk. 3, at kommunalbestyrelsen skal se den særlige indsats over for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller

med et andet særligt behov for støtte i tæt sammenhæng med de tilbud, der iværksættes over for de samme børn og unge efter anden lovgivning. Det følger heraf, at den indsats, der iværksættes over for unge med nedsat funktionsevne og kronisk/langvarig lidelse, skal være sammenhængende og udføres på tværs af lovgivning, administrative strukturer og faglige kompetencer, samt at indsatsen skal udføres i samarbejde med den unge og forældrene.

Det følger af servicelovens § 46, stk. 1, at formålet med at yde støtte til børn og unge, der har et særligt behov herfor, er at sikre, at disse børn og unge kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste og skal blandt andet have til formål at understøtte barnets eller den unges skolegang og mulighed for at gennemføre en uddannelse, og forberede barnet eller den unge til et selvstændigt voksenliv. Af § 46, stk. 2, fremgår det, at støtten skal være tidlig og helhedsorienteret, så problemer så vidt muligt kan forebygges og afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø. Støtten skal i hvert enkelt tilfælde tilrettelægges på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte unges og familiens forhold. Endelig følger det af § 46, stk. 3, at støtten skal bygge på barnets eller den unges egne ressourcer, og barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages med passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed. Barnets eller den unges vanskeligheder skal så vidt muligt løses i samarbejde med familien og med dennes medvirken.

Efter servicelovens § 76 a kan kommunalbestyrelsen træffe afgørelse om at opretholde et døgnophold, jf. servicelovens § 52, for unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, som umiddelbart inden det fyldte 18. år er anbragt uden for hjemmet efter reglerne i servicelovens kapitel 11 eller efter § 14 i lov nr. 1705 af 27. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, i en plejefamilie efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 1-4. Bestemmelsen giver ret til døgnophold i en plejefamilie efter det fyldte 18. år for unge i alderen 18 til 22 år med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når det må anses at være af væsentlig betydning af hensyn til den unges behov for støtte, og hvis den unge eller dennes værge er indforstået hermed. Hjælpen skal bidrage til en god overgang til voksenlivet og herunder have fokus på omsorg og forberedelse til den unges næste boform.

Kommunalbestyrelsen har ud over de forpligtelser, som fremgår af ovennævnte bestemmelser, desuden en forpligtelse til at udarbejde en helhedsorienteret handleplan for en ung med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, som er fyldt 16 år, inden den unge får foranstaltninger efter servicelovens §§ 52, 76 eller 76 a. Det følger således af servicelovens § 140, stk. 3, 4. pkt., at handleplanen for unge, som er fyldt 16 år, skal opstille konkrete mål for den unges overgang til voksenlivet, herunder i forhold til beskæftigelse og uddannelse.

De gældende regler i såvel retssikkerhedsloven som service-loven indeholder således en række bestemmelser, der regulerer kommunernes sagsbehandling og tilrettelæggelse af hjælp, herunder kommunernes pligt til at sikre sammenhæng i indsatserne og inddragelse af borgerne. Ovenstående bestemmelser indebærer blandt andet, at kommunalbestyrelsen har et generelt ansvar for at sikre, at en borger får afdækket og imødekommet et eventuelt støttebehov så grundigt og hurtigt som muligt, samt et ansvar for at sikre borgerens mulighed for at modtage den nødvendige hjælp og støtte, således at borgeren ikke efterlades med et udækket hjælpebehov, heller ikke i forbindelse med overgangen fra ung til voksen.

2.2. Social- og Indenrigsministeriets overvejelser

Partierne bag aftalen om udmøntning af reserven til foranstaltninger på social-, sundheds- og arbejdsmarkedsområdet 2020-2023 er enige om, at der er behov for at styrke rammerne for overgangen til voksenlivet for unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, for at sikre en rettidig forberedelse af de ændringer, der sker i den unges liv, for eksempel i forhold til uddannelse, bolig og hjælp og støtte efter relevant lovgivning. Det følger af den politiske aftale, at kommunerne via en lovændring skal forpligtes til at påbegynde forberedelsen af overgangen til voksenlivet, når den unge fylder 16 år.

Forberedelsen skal bl.a. understøtte kommunerne i at løfte deres eksisterende forpligtelse til at sikre, at unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse får den nødvendige hjælp og støtte efter relevant lovgivning – også i overgangen til voksenlivet. Dermed kan både den unge og forældrene være trygge ved, at rammerne for denne vigtige overgang er på plads.

En sådan konkret forpligtelse gælder i dag alene for unge, som på grund af funktionsnedsættelse eller sociale problemer er berettigede til at få udarbejdet en handleplan efter servicelovens § 140, mens der ikke er krav om, at forberedelsen skal igangsættes for andre unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, når de fylder 16 år.

Ud over bestemmelserne i servicelovens § 140, stk. 3, 3. og 4. pkt., samt § 76 a, indeholder serviceloven og retssikkerhedsloven således ikke regulering som specifikt er målrettet forberedelsen af overgangen til voksenlivet for unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, ligesom de eksisterende bestemmelser ikke angiver et tidspunkt for, hvornår arbejdet med at tilrettelægge den rigtige hjælp og støtte bør iværksættes, eller sætter konkrete rammer for håndteringen af de særlige udfordringer, som gælder for unge med et særligt støttebehov på grund af betydelig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse i forbindelse med overgangen til voksenlivet.

Social- og Indenrigsministeriet finder på den baggrund, at det bør sikres, at kommunerne indleder forberedelserne af

overgangen til voksenlivet for alle unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, i god tid inden de unge fylder 18 år, med henblik på at skabe det bedst mulige afsæt for en helhedsorienteret og tværgående indsats, som kan iværksættes, når den unge overgår til voksenlivet.

Der er behov for en lovgivningsmæssig forpligtelse til, at kommunalbestyrelsen skal igangsætte forberedelsen af overgangen til voksenlivet for unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, når den unge fylder 16 år samt en tydeliggørelse af, at forberedelsen skal være tværgående og helhedsorienteret og skal ske med inddragelse af den unge og dennes forældre.

2.3. Den foreslåede ordning

Med lovforslagets § 1, nr. 1, foreslås det, at der indsættes en ny bestemmelse (§ 19 a) i serviceloven, hvori det fastsættes, at kommunalbestyrelsen vil skulle påbegynde forberedelsen af overgangen til voksenlivet, når en ung med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse fylder 16 år. Bestemmelsen vil omfatte unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, som modtager hjælp efter serviceloven, samt unge, hvis forældre modtager hjælp efter denne lov alene med afsæt i den unges betydelige og varigt nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

Det foreslås, at kommunalbestyrelsen med den nye bestemmelse vil blive pålagt en forpligtelse til at igangsætte forberedelsen af overgangen til voksenlivet, når den unge fylder 16 år.

Den foreslåede bestemmelse vil herudover tydeliggøre og konkretisere kommunernes eksisterende ansvar for at sikre en helhedsorienteret, velforberedt og inddragende proces, også i forbindelse med overgangen til voksenlivet, for unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, herunder tydeliggøre forpligtelsen til at sikre, at der kan træffes en rettidig afgørelse, så den unge ikke står uden nødvendig hjælp i forbindelse med overgangen til voksenlivet.

Det bemærkes, at den foreslåede forpligtelse i § 19 a, stk. 1, til at igangsætte forberedelsen af overgangen til voksenlivet, når den unge fylder 16 år, har til formål at lovfæste de processkridt, kommunalbestyrelsen skal tage i forbindelse med forberedelsen af den unges overgang til voksentilværelsen. Da sådanne processkridt ikke er at betragte som egentlige afgørelser, hvorover der kan klages til Ankestyrelsen, indebærer lovforslaget ikke en selvstændig klageadgang. Kommunalbestyrelsens generelle forpligtelse til at efterleve lovgivningen og sikre en rettidig sagsbehandling vil dog også gælde den foreslåede bestemmelse.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 1.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget medfører kommunale merudgifter på 1,7 mio. kr. i 2021 (2021 pl.) og årligt herefter. De økonomiske konsekvenser er forhandlet med kommunerne.

Forslaget berører ikke staten og regionerne og medfører ikke økonomiske konsekvenser for staten og regionerne.

Lovforslaget vurderes at medføre visse mindre negative implementeringskonsekvenser for kommunerne i form af ændrede sagsgange.

Lovforslaget vurderes ikke at have væsentlige digitaliseringsrelaterede konsekvenser for det offentlige. Lovforslaget følger således seks ud af de syv principper for digitaliseringsklar lovgivning. Således indeholder lovforslaget forslag til klare og enkle regler. Lovforslaget ændrer ikke på, hvorvidt der kan kommunikeres digitalt med kommunerne. Lovforslaget ændrer heller ikke på sammenhæng på tværs. Lovforslaget ændrer endelig ikke på mulighederne for tryk og sikker datahåndtering og anvendelse af offentlig infrastruktur, idet der fortsat kan kommunikeres med kommunerne via Digital Post. Lovforslaget har dermed ikke betydning i forhold til disse principper. Lovforslaget muliggør dog ikke automatisk sagsbehandling, da kommunalbestyrelsen vil skulle behandle hver sag individuelt, hvilket vil indebære faglige skøn. Der kan således ikke sagsbehandles efter objektive kriterier, hvorfor der ikke er mulighed for at automatisere sagsgangene. Baggrunden herfor er hensynet til at sikre fagligt korrekte afgørelser med afsæt i individuelle skøn af hensyn til borgernes retssikkerhed.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Kommunale merudgifter på 1,7 mio. kr. (2021 pl.) i 2021 og årligt herefter.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget vurderes at medføre visse mindre negative implementeringskonsekvenser for kommunerne i form af ændrede sagsgange.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Forslaget indeholder tiltag, som vil have positive konsekvenser for borgernes retssikkerhed.	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU retten	Forslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.	

Lovforslaget har ikke økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget indeholder tiltag, som vil have positive konsekvenser for borgernes retssikkerhed. Den foreslåede forpligtelse til at kommunalbestyrelsen skal igangsætte forberedelse af den unges overgang til voksenlivet, når den unge fylder 16 år, forbedrer således den unge og forældrenes sikkerhed for, at overgangen kan ske på en sammenhængende og velforberedt måde, når den unge fylder 18 år.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den 29. maj 2020 til den 29. juni 2020 været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Ankestyrelsen, Børne- og Kulturchefforeningen, Børnerådet, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Handicaporganisationer (DH), Danske Regioner, Den Uvil-dige Konsulentordning på Handicapområdet, Det Centrale Handicapråd, #enmillionstemmer, For Lige Vilkår, HK-Kommunal, Institut for Menneskerettigheder, KL, Sammen-slutningen Unge med Handicap (SUHM), Sjældne Diagnoser og Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF).

Er i strid med de principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering/Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	Ja	Nej X
---	----	--------------

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det følger af servicelovens § 1, stk. 3, at kommunalbestyrelsen skal tilrettelægge hjælpen efter serviceloven på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkelte persons behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte.

Det følger af servicelovens § 19, at den indsats, der iværksættes over for børn og unge, skal udføres i samarbejde med forældrene og på en sådan måde, at det fremmer børnenes og de unges udvikling, trivsel og selvstændighed. Endvidere skal kommunalbestyrelsen se den særlige indsats over for børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med et andet særligt behov for støtte i tæt sammenhæng med de generelle tilbud, der iværksættes over for de samme børn og unge efter anden lovgivning, således at indsatsen bliver sammenhængende på tværs af lovgivning, administrative strukturer og faglige kompetencer.

Af servicelovens § 46, stk. 3, fremgår det, at støtten til børn og unge, som har et særligt behov herfor, skal bygge på barnets eller den unges egne ressourcer, og barnets eller den unges synspunkter skal altid inddrages med passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed.

Ud over bestemmelsen om handleplaner i servicelovens § 140, stk. 3, som alene omhandler unge, der modtager støtte efter servicelovens §§ 52, 76 eller 76 a, er der i den gældende lovgivning ingen faste rammer for, hvornår kommunerne skal iværksætte forberedelsen af overgangen til voksenlivet for en ung med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, således at overgangen kan ske på en sammenhængende og velforberedt måde, når den unge fylder 18 år.

Det foreslås, at der indsættes en ny bestemmelse (§ 19 a) i serviceloven.

Det foreslåede *stk. 1, 1. pkt.* vil pålægge kommunalbestyrelsen at påbegynde forberedelsen af overgangen til voksenlivet for unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, som modtager støtte efter serviceloven, når den unge fylder 16 år, uanset hvilke bestemmelser i serviceloven, støtten gives efter.

Det fremgår af det foreslåede *stk. 1, 2. pkt.*, at bestemmelsen også omfatter unge, hvis forældre modtager hjælp efter serviceloven alene med afsæt i den unges betydelige og varigt

nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

En del af de bestemmelser i serviceloven, som skal sikre den nødvendige hjælp og støtte til børn og unge under 18 år med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, gives således ikke til barnet eller den unge selv, men gives til forældremyndighedsindehaverne. Det gælder eksempelvis hjælp til dækning af nødvendige merudgifter efter servicelovens § 41 eller hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 42. I nogle familier kan der være tale om, at der ikke gives støtte direkte til barnet eller den unge under 18 år, men at der udelukkende gives støtte til forældremyndighedsindehaverne, selv om støtten alene har afsæt i den unges betydelige og varige funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse. Med det foreslåede stk. 1, 2. pkt., sikres det, at unge fra sådanne familier også bliver en del af målgruppen for den foreslåede bestemmelse.

Det foreslåede *stk. 1, 3. pkt.*, vil indeholde en tydeliggørelse og konkretisering af forpligtelsen til at sikre, at forberedelsen er tværgående og helhedsorienteret samt til at sikre, at forberedelsen sker i dialog med den unge selv og vedkommendes forældre.

Endeligt fremgår det af det foreslåede, *stk. 1, 4. pkt.*, at forberedelsen ikke vil skulle være mere omfattende, end formålet i det enkelte tilfælde tilsiger.

Efter det foreslåede *stk. 2*, vil der i kommunalbestyrelsens forberedelse skulle indgå overvejelser om følgende forhold: Den unges behov for hjælp og støtte som følge af funktionsnedsættelsen, uddannelse, beskæftigelse og forsørgelsesgrundlag, boligforhold, sociale forhold, og øvrige relevante forhold, jf. dog det foreslåede, stk. 1, 4. pkt.

Det foreslåede *stk. 3* vil pålægge kommunalbestyrelsen at påse, at forberedelsen vil skulle være afsluttet i så god tid at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om den fremtidige hjælp og støtte, og således at denne vil kunne iværksættes umiddelbart efter den unge er fyldt 18 år.

Det overordnede formål med den foreslåede § 19 a er at skabe et godt grundlag for den unges overgang til voksenlivet samt at forebygge, at den unge kommer til at stå uden hjælp i en periode i forbindelse med overgangen.

Det foreslåede krav i stk. 1 om, at kommunalbestyrelsen vil skulle påbegynde forberedelsen, når den unge fylder 16 år, vil indebære, at kommunen vil skulle påbegynde forberedelsen så hurtigt som muligt efter den unges 16 års fødselsdag. Forberedelsen skal ses i sammenhæng med og bygge videre på de tidligere indsatser over for den unge og familien, herunder de eventuelle langsigtet forberedende og forebyggende

de forløb, som måtte være iværksat allerede i de tidlige barneår.

Formålet med det foreslåede krav i stk. 1, 3. pkt., om, at forberedelsen vil skulle foregå i dialog med den unge og dennes forældre, er at sikre, at både den unge og forældrene bliver inddraget og hørt i forbindelse med forberedelsen af den unges overgang til voksenlivet.

Den foreslåede forpligtelse til dialog vil indebære, at kommunalbestyrelsen kort efter den unges 16 års fødselsdag skal kontakte den unge og dennes forældre med henblik på at påbegynde forberedelsen. Kommunalbestyrelsen skal i den forbindelse indgå i dialog med den unge og forældrene om overvejelserne om overgangen, herunder overvejelserne om de konkrete temaer, som nævnes i bestemmelsen: Den unges behov for hjælp og støtte som følge af funktionsnedsættelsen eller den indgribende lidelse, uddannelse, beskæftigelse og forsørgelsesgrundlag, boligforhold, sociale forhold og øvrige relevante forhold.

Det følger endvidere af det foreslåede stk. 2, nr. 6, at kommunalbestyrelsen vil skulle overveje øvrige relevante forhold. Det vil eksempelvis kunne dreje sig om den unges netværk og relationer, fritidsliv og sundhedsmæssige forhold, som har betydning for den unges overgang til voksenlivet. Det vil i den forbindelse eksempelvis være relevant at overveje faktorer, der kan øge den enkelte unges oplevelse af livskvalitet og trivsel, herunder muligheden for at understøtte den unges vaner, interesser og netværk. I det omfang det er relevant for den enkelte unge, vil det for eksempel kunne overvejes at give eller henvise til støtte til at skabe eller fastholde sociale relationer og venskaber eller deltage i fritidsaktiviteter. Det vil endvidere kunne overvejes, om vil være relevant at give eller henvise til sundhedsmæssig vejledning, herunder vejledning om kost, motion eller seksualitet.

Herudover bør kommunalbestyrelsen i forbindelse med forberedelsen tilbyde en drøftelse med den unge og forældrene om forældrenes eventuelle fremtidige rolle i den unges dialog med myndighederne. I denne sammenhæng kan det være relevant at orientere den unge og forældrene om reglerne vedrørende værgemål, fuldmagt og bisidder-rollen eller andre forhold, der findes relevante i det konkrete tilfælde.

Omfanget og tilrettelæggelsen af dialogen vil bero på de konkrete forhold, samt på den unges og dennes families formåen/overskud til inddragelse og den unges og forældrenes egne ønsker om inddragelse. I dialogen bør kommunalbestyrelsen blandt andet være opmærksom på vigtigheden af, at den unge selv bliver inddraget og hørt. Dette er ikke mindst væsentligt i familier, hvor der kan være uoverensstemmelse mellem forældrenes og den unges egne ønsker og vurderinger i forhold til den unges fremtid.

Det foreslåede krav i *stk. 1, 3. pkt.*, om, at forberedelsen skal være tværgående og helhedsorienteret, som er uddybet i *stk. 2*, vil indebære en tydeliggørelse af kommunalbestyrelsens forpligtelse til at sikre, at alle relevante forhold er afdækket

og vurderet i den enkelte sag. De konkrete forhold, som er oplyst i det foreslåede *stk. 2*, vil altid skulle overvejes i forbindelse med forberedelsen.

Idet overvejelserne omfatter forhold, som er reguleret efter forskellig lovgivning, kan der for den enkelte kommunalbestyrelse være behov for, at forberedelsen varetages på tværs af kommunens forvaltninger, og med inddragelse af personale med forskellige ekspertiseområder, kompetencer og fagligheder. Det forudsættes, at kommunalbestyrelsen forholder sig til og eventuelt fastsætter nærmere retningslinjer og processer for tilrettelæggelsen på baggrund af forvaltningernes indretning.

Det foreslåede *stk. 2*, vil forpligte kommunalbestyrelsen til at sikre, at forberedelsen omfatter alle relevante forhold, men det foreslåede, *stk. 1, 4. pkt.*, slår samtidig fast, at forberedelsen ikke vil skulle være mere omfattende, end formålet i det enkelte tilfælde tilsiger. Omfanget af forberedelsen vil således skulle afspejle den enkelte unges ressourcer og behov og tage afsæt i en konkret og individuel vurdering af disse. Endvidere må forberedelsen, herunder dialogen med den unge og forældrene, ikke kunne begrunde en udsættelse af et øjeblikkeligt behov for ændring af de allerede igangværende indsatser.

For unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, som er omfattet af servicelovens § 140 om handleplaner til børn og unge, vil forpligtelsen til at igangsætte forberedelsen af overgangen til voksenlivet, når den unge fylder 16 år, kunne imødekommes via udfærdigelse af handleplanen. I givet fald er det væsentligt, at kommunalbestyrelsen ved udfærdigelse af handleplanen har overvejet alle relevante forhold i forbindelse med den unges overgang til voksenlivet i overensstemmelse med retningslinjerne i det foreslåede *stk. 2*.

Unge under 25 år er omfattet af lov om kommunal indsats for unge under 25 år, jf. lovbekendtgørelse nr. 825 af 16. august 2019. For unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse vil forpligtelsen til at igangsætte forberedelsen af overgangen til voksenlivet, når den unge fylder 16 år, helt eller delvist kunne imødekommes via iværksættelse af initiativer i regi af den sammenhængende ungeindsats.

Det foreslåede *stk. 3* indeholder et krav om, at forberedelsen af overgangen vil skulle være afsluttet i så god tid, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om den fremtidige hjælp og støtte, og således at denne vil kunne iværksættes umiddelbart efter, at den unge er fyldt 18 år. Formålet med dette krav er at tydeliggøre kommunalbestyrelsens ansvar for at sikre en grundig og rettidig sagsbehandling som opfølgning på den forberedelse af overgangen til voksenlivet, som er iværksat i forbindelse med den unges 16 års fødselsdag. Ved at sikre dette kan kommunalbestyrelsen forebygge, at den unge kommer til at stå uden hjælp i en periode i forbindelse med overgangen til voksenlivet.

Den konkrete vurdering af, hvordan dette sikres i forhold til den enkelte unge, vil dog kunne variere fra sag til sag, blandt andet afhængigt af hvilken hjælp og støtte der konkret skal træffes afgørelse om og iværksættes for den enkelte. Eksempelvis bør kommunalbestyrelsen typisk kunne træffe afgørelse om hjælp og støtte i voksenlivet straks efter den unge er fyldt 18 år i de sager, hvor den unges hjælpebehov er enkelt og entydigt – eksempelvis fordi den unge alene har behov for fortsat at have adgang til et bestemt hjælpemiddel i voksenlivet – mens sagsbehandlingstiden må forventes at kunne være lidt længere i sager, hvor den unges behov er meget sammensatte og komplekse, og der derfor vil være behov for tilkendelse af hjælp og støtte efter en række forskellige bestemmelser i serviceloven og/eller anden lovgivning.

Vurderingen heraf skal tage afsæt i dialogen med den unge og forældrene samt i de overvejelser og vurderinger, som kommunalbestyrelsen har gennemført i forbindelse med den tværgående og helhedsorienterede forberedelse af overgangen. Den foreslåede forpligtelse til at sikre, at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse umiddelbart efter den unge er fyldt 18 år, indebærer dog også, at sagsbehandlingen efter voksenbestemmelserne aldrig må tage længere tid, end det er nødvendigt for at sikre en korrekt afgørelse i den enkelte unges sag.

Der henvises i øvrigt til afsnit 2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Det foreslås med *stk. 1*, at loven skal træde i kraft den 1. januar 2021. Det vil medføre, at kommunalbestyrelsen fra dette tidspunkt vil blive pålagt en pligt til at påbegynde planlægningen af overgangen til voksenlivet for unge med bety-

delig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, som modtager hjælp efter serviceloven, og som fylder 16 år på denne dato eller senere. Bestemmelsen omfatter også unge, hvis forældre modtager hjælp efter denne lov alene med afsæt i den unges betydelige og varigt nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse.

Det foreslås endvidere med *stk. 2*, at den foreslåede nye § 19 a i serviceloven alene vil skulle finde anvendelse for unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, der på tidspunktet for lovens ikrafttræden endnu ikke er fyldt 16 år. Det betyder, at kommunalbestyrelsens pligt til at påbegynde planlægningen af overgangen til voksenlivet ikke vil omfatte unge, som er fyldt 16 år inden lovens ikrafttræden. Lovforslaget finder heller ikke anvendelse for unge under 18 år, som pådrager sig en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse efter de er fyldt 16 år. Kommunalbestyrelsen vil dog i medfør af de eksisterende bestemmelser i serviceloven og retssikkerhedsloven være forpligtet til at sikre en god, inddragende og velforberedt overgang til voksenlivet også for unge med betydelig og varig funktionsnedsættelse eller indgribende lidelse, som ved lovens ikrafttræden er mellem 16 og 18 år, samt for unge under 18 år, som pådrager sig en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse efter de er fyldt 16 år.

Loven vil ikke gælde for Færøerne og Grønland, fordi serviceloven ikke gælder for Færøerne og Grønland og ikke kan sættes i kraft for disse dele af riget, jf. servicelovens § 196.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1287 af 28. august 2020, foretages følgende ændring:

1. Efter § 19 indsættes i kapitel 6:

»Forberedelse af overgangen til voksenlivet for unge med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse

§ 19 a. Kommunalbestyrelsen skal, når en ung med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse, som modtager hjælp efter denne lov, fylder 16 år, påbegynde forberedelsen af overgangen til voksenlivet. Det samme gælder for unge, hvis forældremyndighedsindehavere modtager hjælp efter denne lov alene med afsæt i den unges betydelige og varigt nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne eller indgribende kroniske eller langvarige lidelse. Forberedelsen skal være tværgående og helhedsorienteret og skal foregå i dialog med den unge og dennes forældre. Forberedelsen skal ikke være mere omfattende, end formålet i det enkelte tilfælde tilsiger.

Stk. 2. I forberedelsen, jf. stk. 1, skal indgå overvejelser om følgende forhold:

- 1) Den unges behov for hjælp og støtte som følge af funktionsnedsættelsen.
- 2) Uddannelse.
- 3) Beskæftigelse og forsørgelsesgrundlag.
- 4) Boligforhold.
- 5) Sociale forhold.
- 6) Øvrige relevante forhold.

Stk. 3. Forberedelsen af overgangen, jf. stk. 1 og 2, skal være afsluttet, således at kommunalbestyrelsen kan træffe afgørelse om den fremtidige hjælp og støtte, og således at denne kan iværksættes umiddelbart efter, at den unge er fyldt 18 år.«